

Ieteikumi apsardzes pakalpojumu iepirkumu veikšanai

1. Ievads

Šo ieteikumu mērķis ir sniegt metodisku atbalstu iepirkumu speciālistiem, plānojot un veicot apsardzes pakalpojumu iepirkumus.

Tiesisko pamatu apsardzes darbības veikšanai rada Apsardzes darbības likums¹ un citi normatīvie akti. Piemēram:

- Pretendentam jābūt speciālajai atļaujai (licencei) apsardzes pakalpojumu sniegšanā, kurā norādīti apsardzes pakalpojumu veidi (fiziskā, tehniskā, inkasācija), kurus tam atļauts sniegt.²
- Ja apsargājamais objekts ir valsts noslēpuma objekts, apsardzes pakalpojumu sniedzējam ir jābūt arī industriālās drošības sertifikātam³.
- Jākonstatē prasības par obligāto civiltiesisko atbildību⁴ izpilde – jābūt noslēgtam civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas līgumam.
- Apakšuzņēmēju iesaistes gadījumā jāievēro Apsardzes darbības likumā ietvertās prasības un ierobežojumi.

Apsardzes pakalpojumu iepirkumu statistika liecina, ka pārsvarā par piedāvājuma izvēles kritēriju tiek noteikta zemākā cena. Līdz ar to nereti iepirkumos uzvar apsardzes komersanti, kas samazina piedāvājuma cenu uz pakalpojuma kvalitātes rēķina, ierobežojot iespēju konkurēt par iepirkuma līguma noslēgšanas tiesībām tiem komersantiem, kas godprātīgi darbojas šajā nozarē.

Drošības Nozares Kompāniju Asociācija ir pārliecināta, ka ieteikumu ievērošana sekmēs efektīva iepirkuma procesa norisi un kvalitatīvu apsardzes pakalpojumu iegādi.

2. Iepirkuma plānošana

- Ieteicams valsts iestādes ietvaros **apvienot** iepirkumus par apsargājamiem objektiem (piemēram, pēc teritoriālā novietojuma principa), kas samazina izmaksas pasūtītājam un ietaupa laiku, kas veltīts pakalpojuma administrēšanai. Lielus līgumus ieteicams dalīt lotēs.
- Lai izstrādātu kvalitatīvu un pasūtītāja interesēm atbilstošu tehnisko specifikāciju, pasūtītājam ieteicams veikt **drošības auditu**, lai noteiktu, kādi apsardzes pakalpojumi (tehniskā vai fiziskā apsardze u. c.) tai nepieciešami. Ja drošības audits ir veikts, tad pie iepirkuma dokumentiem būtu jāpievieno drošības audita rezultāti, ar kuriem varētu iepazīties pretendenti.
- Gan finanšu piedāvājuma sagatavošanai, gan līguma izpildes uzsākšanai nosakāms saprātīgs termiņš (ne īsāks par vienu mēnesi).
- Ja iepirkuma līguma izpildes termiņš ir garāks par vienu gadu, jāparedz līgumcenas pārskatīšana un indeksācija nozīmīgas inflācijas (koeficients pārsniedz 5% robežu) gadījumā.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/264785-apsardzes-darbibas-likums>

² [Ministru kabineta 2014. gada 9. decembra noteikumi Nr. 757 "Apsardzes darbības licencēšanas noteikumi".](#)

³ Likuma "Par valsts noslēpumu" 7.panta piektā daļa un [Ministru kabineta 2018. gada 10. jūlija noteikumi Nr. 417 "Industriālās drošības sertifikātu noteikumi".](#)

⁴ [Ministru kabineta 03.02.2015. noteikumi Nr. 58 „Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā”.](#)

3. Rekomendējamās kvalifikācijas prasības

- a) Pretendentam iepriekšējo trīs gadu laikā ir **pieredze vismaz trīs tādu objektu apsardzē**, kas ir līdzīgi iepirkuma priekšmetā ietvertajiem⁵. Pretendentam būtu jāiesniedz objektu saraksts, kur ne vairāk kā trīs iepriekšējos gados sniegti līdzīgi apsardzes pakalpojumi, turklāt jānorāda apsardzes pakalpojumu sniegšanas līgumi (uzņēmumu/organizāciju skaits, līgumu termiņi, kopējais apsardzes darbinieku skaits).
- b) Minimālais nepieciešamais **apsardzes darbinieku skaits** pakalpojuma nodrošināšanai, Minimālo nepieciešamo darbinieku skaitu pasūtītājs var aprēķināt, piemēram:

$$MD=DS/MS$$

MD = minimālo darbinieku skaits

DS = cik stundas mēnesī ir jānodrošina apsardze

MS = maksimālais stundu skaits, ko varētu nostrādāt viens darbinieks

- c) Prasību par minimālo finanšu apgrozījumu attiecina uz kopējo finanšu apgrozījumu iepriekšējā finanšu gadā. Pasūtītājs var noteikt prasības arī attiecībā uz citiem pretendenta finanšu rādītājiem, piemēram, pieprasīt pozitīvu pašu kapitālu vai paredzēt noteiktu minimālo likviditātes koeficienta apmēru.
- d) Apliecinājums, ka apsardzes komersanta darbinieki tiks **atbilstoši apmācīti**. Jāiesniedz arī apmācību un treniņu programma, kurā norādītas arī apmācības, kas saistītas ar apsardzes sertifikāta pagarināšanu.

4. Rekomendējamās tehniskās specifikācijas prasības

- a) **Ātra reaģēšana** – noteiktā laikā no trauksmes nostrādes brīža apsardzes komersantam jāspēj ierasties pie nostrādes detektora.
- b) Nosacījumi par to, kad **sākas un beidzas apsardzes maiņas**, lai izvairītos no piedāvājumiem, kuros tiek norādīts, ka apsargi mainīsies naktī pēc pāris stundu darba, ko pēc tam ir grūti pārbaudīt. Diennakts laikā no plkst. 22.00 līdz 6.00 apsardzes maiņai jābūt nepārtrauktai.
- c) Jāparedz, ka pasūtītājam tiek darīts zināms apsardzes komersanta **operatīvā transporta** pārklājums, apakšuzņēmēju piesaistes gadījumā norādot faktiskos pakalpojumu sniedzējus.
- d) Arī fiziskajā apsardzē apsardzes komersants **izmanto apsardzes vadības centru**, kas atbilst normatīvajos aktos⁶ noteiktajām prasībām.
- e) Lai kontrolētu, vai apsardzes komersants pilda nolīgtos pienākumus (patrulē objektā, apmeklē noteiktas telpas utt.), pasūtītājs **paredz prasību izmantot tehnoloģisko risinājumu**, kas vislabāk atbilst konkrētajiem apstākļiem (apgaitas kontroles sistēma ar vai bez video novērošanas,

⁵ Pasūtītājs precizē, kādi objekti uzskatāmi par līdzīgiem, ņemot vērā specifiku (fiziskā vai tehniskā apsardze), kura prasa noteiktas profesionālās spējas (platības, darbības specifika (piemēram, ārstniecības iestādes), cilvēku plūsmas u. c. ziņā). Apjomīgu vai ļoti specifisku iepirkumu gadījumā var paredzēt mazāku pieredzes prasību līgumu skaita vai apjoma līdzvērtības ziņā;

⁶ [Ministru kabineta 2014. gada 9. decembra noteikumi Nr. 757 "Apsardzes darbības licencēšanas noteikumi"](#).

aplikācija, kas nodrošina iezvanu vai citu). Pasūtītājs līdz ar to iegūst caurskatāmāku pakalpojumu, paaugstina drošības līmeni, samazina riskus utt.

f) Jāparedz, ka piegādātājam jānodrošina apsardzes **darba pārbaudes ārpus pasūtītāja noteiktā darba laika**, brīvdienās un svētku dienās (t. i., piegādātājs nodrošina sava iekšējā drošības dienesta darbību). Kā apliecinājošos dokumentus pasūtītājs var prasīt iesniegt aprakstus, foto ar kontroles grupu, tehnisko datu kopijas, tehnisko pasi transportam, darbinieku sertifikātus, CV.

g) Lai nodrošinātu atbilstošu drošības līmeni apsargājamos objektos, nepieciešams paredzēt regulāras pasūtītāja veiktas **darbinieku pārbaudes**, piemēram, organizējot mācību trauksmes vai pārbaudot sertifikātu esamību.

h) Iepērkot fiziskās apsardzes pakalpojumus, tiem būtu jābūt nodrošinātiem ar **trauksmes pogu un operatīvās ekipāžas atbalstu**. Fiziskā apsardze pati par sevi nevar vienmēr nodrošināt drošību, tāpēc ir nepieciešams fizisko apsardzi nodrošināt ar trauksmes pogu, kad darbinieks var izsaukt palīdzību.

i) Iepirkumos, kuros tiek iepirkti drošības sistēmu apkopes pakalpojumi, nepieciešams norādīt apkopjamo iekārtu **skaitu un specifikācijas**, lai piegādātājs spētu noteikt precīzas izmaksas, bet pasūtītājs spētu noteikt izmaksu pamatotību.

5. Rekomendējamās prasības finanšu piedāvājumam

a) Noteikt, ka pretendentiem finanšu piedāvājumā jāiesniedz detalizēts fiziskās apsardzes posteņu **izmaksu atšifrējums**⁷.

b) Piedāvājumā noteiktais **apsardzes darbinieka atalgojums** nedrīkst būt mazāks par vidējo attiecīgajā nozarē (saskaņā ar aktuālajiem Valsts ieņēmumu dienesta datiem).

6. Saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma izvēle

a) Saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka, ņemot vērā cenu un ar iepirkuma līguma priekšmetu saistītus⁸ kvalitātes kritērijus.

b) Piedāvājuma vērtēšanai nosaka tos kvalitātes kritērijus, kas nav noteikti kā obligātas prasības tehniskajā specifikācijā.

c) Katram vērtēšanas kritērijam nosakāms īpatsvars. Cenas kritērijam ieteicams noteikt īpatsvaru, kas nepārsniedz 30%.

$$C = \frac{C_{min}}{CP} \times 30$$

C_{min} = zemākā piedāvātā cena no visiem piedāvājumiem

CP = pretendenta piedāvātā cena

30 = maksimālais piešķiramais punktu skaits

⁷ <https://www.iub.gov.lv/lv/node/181>

⁸ Publisko iepirkumu likuma 51.panta trešās daļas izpratnē.

Ieteicamie kvalitātes kritēriji:

- ✓ **Reaģēšanas laiks** (laika posms no brīža, kad atskan trauksme, līdz mirklim, kad ekipāža ierodas notikuma vietā, salīdzināms minūtēs). Piegādātājs spēj nodemonstrēt viena mēneša vidējo reaģēšanas laiku pilsētā, uzrādot globālās pozicionēšanas sistēmas (GPS) izdruku.
- ✓ **Stacionārās diennakts apsardzes novērošanas pulsts** esamība.
- ✓ **Apgaitas kontroles sistēma** objektā.
- ✓ **Kvalitātes nodrošināšanas sistēmas esamība** uzņēmumā, piemēram, kvalitātes vadības sistēma atbilstoši ISO 9001:2015 apsardzes jomā, apliecinot to ar sertifikātu vai kvalitātes vadības sistēmas aprakstu.
- ✓ Pretendenta samaksātā **iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu** pagājušajā pārskata gadā attiecība pret apgrozījumu. Gadījumā, ja minētā attiecība ir mazāka par 40%, pretendents punktus nesaņem.

7. Izslēgšanas noteikumi

Ja pasūtītājs veic apsardzes pakalpojumu iepirkumu saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma (PIL) 10.panta noteikumiem (jāpiemēro, ja paredzamā līgumcena ir no 42 000 euro bez PVN), tas attiecībā uz pretendentu, kuram būtu piešķiramas līguma slēgšanas tiesības, pārbauda PIL 42.pantā minēto izslēgšanas noteikumu esamību (tai skaitā nodokļu parādu), kā arī piemēro 43.panta noteikumus. Savukārt, ja iepirkuma paredzamā līgumcena ir no 10 000 euro, bet nesasniedz 42 000 euro, pasūtītājs var nepiemērot PIL 9.pantā noteikto iepirkumu veikšanas kārtību, izņemot minēta panta astotajā daļā noteiktos izslēgšanas noteikumus.

8. Iepirkuma līguma noteikumi

- a) Iepirkuma dokumentos ieteicams iekļaut regulējumu – ja pakalpojuma sniedzējs paredzētajā termiņā **nevar sākt pakalpojuma sniegšanu un līgums netiek noslēgts**, pasūtītājs ir tiesīgs slēgt līgumu ar nākamo pretendentu, kas iesniedzis saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu.
- b) Izstrādājot iepirkuma nolikuma un līguma prasības, jāievēro **līguma slēdzēju pušu paritātes princips**. Prasībām jābūt samērīgām un abu līguma slēdzēju pušu interesēm atbilstošām.
- c) Līdz līguma parakstīšanai jāparedz pretendenta pienākums iesniegt līguma izpildē iesaistīto **darbinieku un speciālistu sarakstu**.
- d) **Saistību izpildes nodrošinājumu** līgumā ieteicams noteikt ne vairāk kā 10 procentu apmērā no plānotās iepirkuma kopējās summas uz visu līguma darbības laiku.
- e) Līgumā jānosaka **civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas noteikumi**. Pasūtītājam jānorāda konkrētas civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas un pašrisku summas, samērīgi iepirkuma līguma apjomam un ievērojot minētajos MK noteikumos noteiktās minimālās summas.⁹ Nav pieļaujama specifisku prasījumu (piemēram, lai polisē būtu norādīti konkrētā

⁹ [Ministru kabineta 03.02.2015.noteikumi Nr. 58 „Noteikumi par civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu apsardzes darbībā”.](#)

pasūtītāja apsargājamie objekti) izvirzīšana, kuru izpildei pretendents jāiegādājas papildu apdrošināšanas polise.

- f) Līgumā paredz, ka vienas puses kopējā atbildība pret otru pusi saskaņā ar līgumu **nepārsniedz līgumcenas summu.**
- g) Par saistību pienācīgu nepildīšanu vai neizpildīšanu termiņā var noteikt pieaugošu līgumsodu, taču kopumā **ne vairāk par 10% no pamatparāda** vai galvenās saistības apmēra. Šis noteikums neierobežo līgumā paredzēto nokavējuma procentu aprēķināšanu, uzkrāšanu un piedziņu.
- h) Līgumā paredz, ka pasūtītājam ir **pienākums lauzt līgumu**, ja tā izpildes laikā:
 - piedāvājumā noteiktais **apsardzes darbinieka atalgojums** kļūst mazāks par vidējo attiecīgajā nozarē (saskaņā ar aktuālajiem VID datiem) un pakalpojums sniedzējs to nepaliekina pēc pasūtītāja brīdinājuma par iespējamu līguma laušanu;
 - pakalpojumu sniedzēja samaksātā **iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu** pagājušajā pārskata gadā **attiecība pret apgrozījumu** ir mazāka par 40%.
- i) Jānosaka **līguma kontroles kārtība**, piemēram:
 - piegādātājam pēc pasūtītāja pieprasījuma jāiesniedz darbinieku saraksts un darba laika uzskaites grafiks, pēc kura pasūtītājs var veikt pārbaudes objektā uz vietas un konstatēt, vai līguma izpildē konkrētajā laikā un vietā ir iesaistīti minētajā sarakstā norādītie darbinieki, t.sk. sertificētie speciālisti;
 - piegādātājam pēc pasūtītāja pieprasījuma jāsniedz informācija par veiktajām piegādātāja darbinieku apmācībām;
 - noteikt piegādātāja pienākumu noteiktā periodā veikt savu darbinieku pārbaudi ārpus pasūtītāja noteiktā darba laika, t.sk. brīvdienās un svētku dienās; pēc pārbaudes piegādātājs iesniedz pasūtītājam atskaiti un video par pārbaudes rezultātiem.

9. Objekta apsekošana

Iepirkumos vēlams paredzēt, ka ieinteresētajiem piegādātājiem pirms piedāvājumu iesniegšanas jāveic apsargājamo objektu/tehnisko sistēmu apsekošana, lai gūtu pārlicību par reālo situāciju. Tādējādi pasūtītājs varēs pārlicināties, ka potenciālais pakalpojuma sniedzējs tiešām apzinās apsargājamā objekta apmērus un citus aspektus. Līdz ar to tiktu izslēgta iespēja, ka tiek iepirkti pakalpojumi tādā apmērā, kas nav atbilstoši faktiskajai situācijai.